1

8

ΛΑΪΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Μαργαρίτα

φφ. 1-10

(Μάνου Ελευθερίου)

ΔΕΝ ΕΜΕΙΝΕ ΤΙΠΟΤΑ ΠΙΑ

Δέν ἔμεινε τίποτα πιά
ἀπ'τήν παλιάν ἀγάπη μας.
Γιά τήν παλιάν ἀγάπη μας
δέν ἔμεινε τίποτα πιά.

Ξεχνᾶς τό βράδυ τήν πληγή
μά στήν θυμίζει ἄλλη .
Κι ἄν κλείσεις καί τά μάτια σου
θά στήν θυμίσει πάλι.

Φεύγει ὁ καθένας μοναχός
κι ὁ κόσμος γίνεται μικρός.
Χαθήκαμε κι ἐμεῖς νωρίς
σά νά μήν ζήσαμε θαρρεῖς.

Μάνος Ἐλευθερίου.

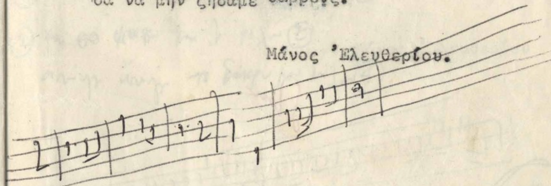

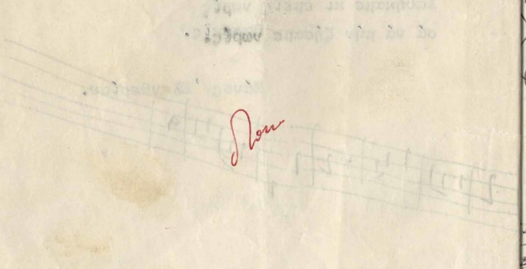

(A)

ΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ ΕΧΕΙ ΚΑΗΜΟ

Τό παληκάρι ἔχει καημό
κι ἐγώ στά μάτια τό κοιτῶ.
Καί τό κοιτῶ καί δέν μιλῶ
ἀπόψε πού ἔχει τόν καημό.

Βδομάδα πάει χωρίς δουλειά
κι ἔξω χιονίζει καί φυσᾶ.
Χωρίς τσιγάρο καί δουλειά
τά λόγια του εἶναι μισά.

(1) Τό παληκάρι ἔχει καημό (1)
καί σέ κανέναν δέν μιλᾶ.
(2) Μά ὅταν κοιτάει τόν οὐρανό
(3) τά μάτια του εἶναι δυό πουλιά. (3)

(2) ... (2)

Μάνος Ἐλευθερίου

... (4)

ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ

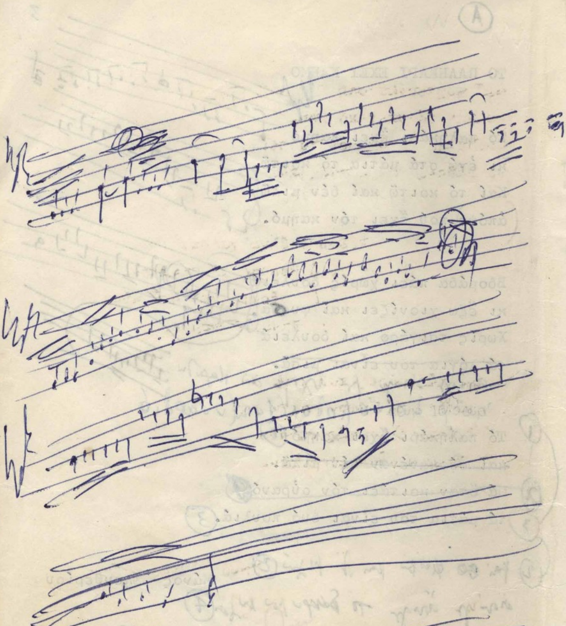
A
LA

(Γ) ΣΟΥ ΣΤΕΛΝΩ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΑΤΑ.

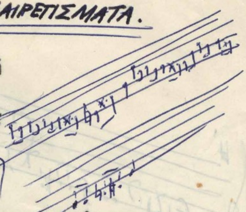

Μιά νυχτερίδα στή σκεπή
φυλάει τό σπιτικό μου.
Ποιός ἄραγε θά σοῦ τό πεῖ
νά μάθεις τόν καημό μου.

Ρ.Σοῦ στέλνω χαιρετίσματα
κι ὁ ἄνεμος τά παίρνει.
Κι ἄν πέσουν καί στά κύματα
πίσω ξανά τά φέρνει.

Μετρῶ τίς μέρες πού περνοῦν
κι αὐτές πού ἦσουν κοντά μου
μά βρίσκω ἴδια πώς πονοῦν
τά μάτια κι ἡ καρδιά μου.

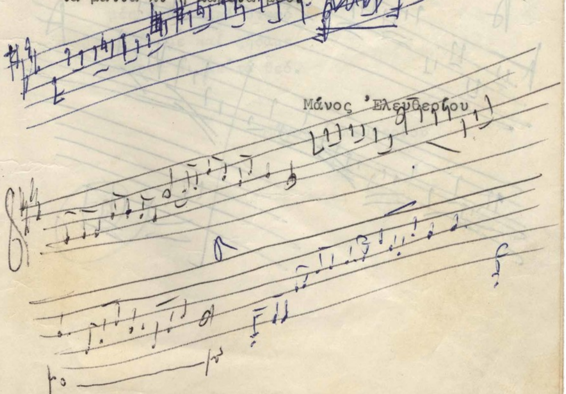

Μάνος Ἐλευθερίου

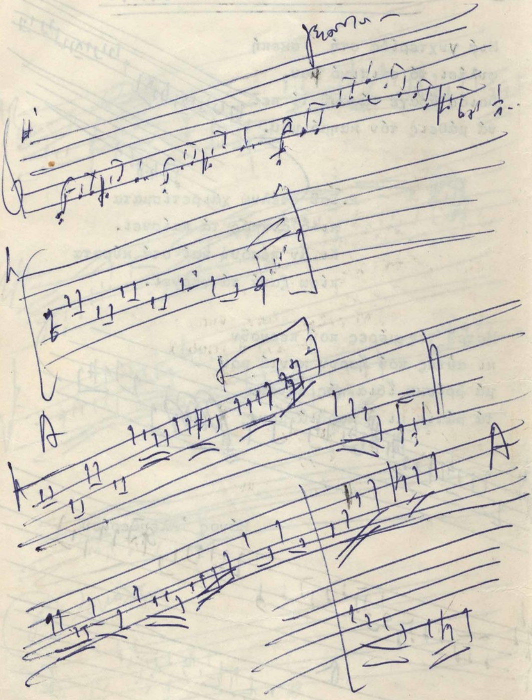

Σ'ΑΥΤΗ ΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Σ'αὐτήν τή γειτονιά
καί βράδυ καί πρωί
περάσαμε καί χάσαμε
ὁλόκληρη ζωή.

Σ'αὐτή τή γειτονιά
μᾶς πῆραν οἱ καημοί.
Μᾶς πῆραν καί μᾶς πρόδωσαν
γιά μιά μπουκιά ψωμί.

Σ'αὐτή τή γειτονιά
μές στό μικρό στενό
χαθήκαμε καί ζήσαμε
μακρυά κι ἀπ'τό θεό.

Μάνος 'Ελευθερίου

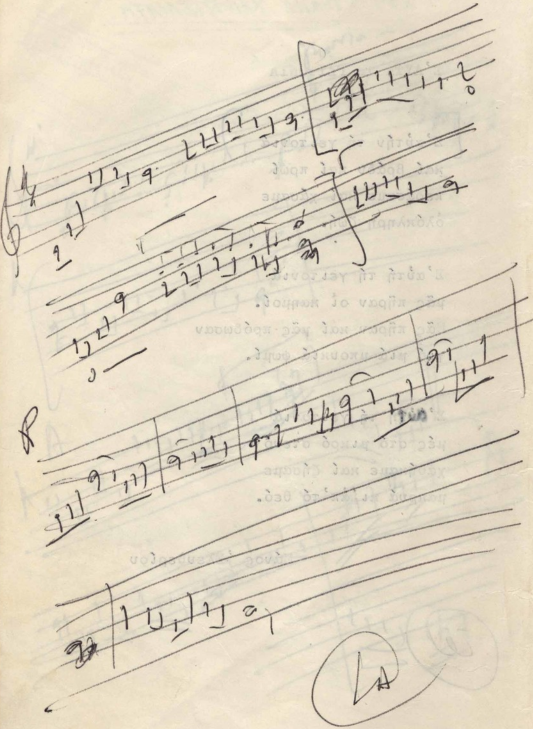

Η ΠΟΡΤΑ ΜΟΥ ΕΙΝ'ΑΝΟΙΧΤΗ

Ἡ πόρτα μου εἶν'ἀνοιχτή
ἄν κάποτε γυρίσεις
ἐκτός κι ἄν θές νά ξεχαστεῖς
καί νά μέ λησμονήσεις.

Ἔχω νερό γιά νά πλυθεῖς
κρεββάτι ἔχω στρωμμένο
κι ὅταν πλυθεῖς καί χτενιστεῖς
ξάπλωσε γιά νά κοιμηθεῖς.

Ἡπόρτα μου εἶν'ἀνοιχτή
καί τά παράθυρά μου.
Μά πέρασε ὅλη μου ἡ ζωή
κι εἶν'ἄδεια ἡ καρδιά μου.

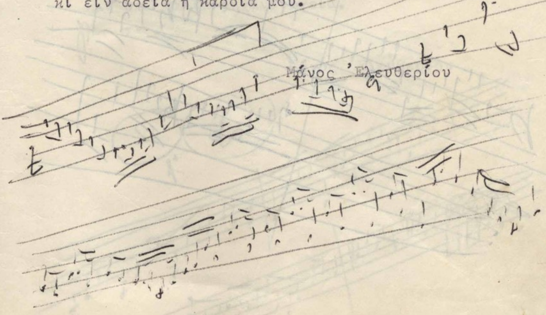

Μάνος Ἐλευθερίου

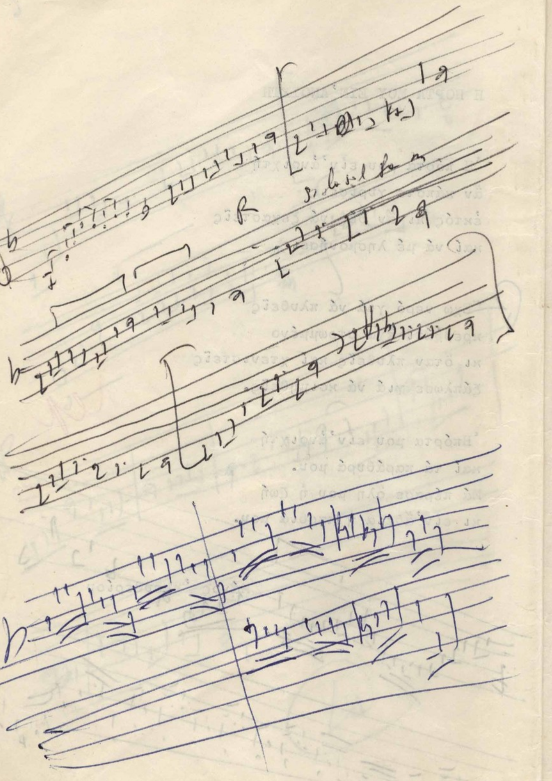

ΜΑ ΠΟΙΟΣ ΠΟΝΑΕΙ ΓΙΑ ΟΛΑ ΑΥΤΑ

Κάθε πρωΐ πού ξαναρχίζει
μᾶς ἔχει πάρει τήν καρφιά μας.
Στίς φάμπρικες μιά ἱστορία
ζυμώνεται στά δάκρυά μας.

Μά ποιός πονάει γιά ὅλ᾽αὐτά
καί ποιός γι αὐτά θά κλάψει.
Ποιός θά μιλήσει στό θεό
καί ποιός θά τοῦ τά γράψει.

Μές στά γιαπιά καί μές στή σκόνη
στίς ἀγορές καί στά σφαγεῖα
κι ἀπ᾽τό στρατό, γραμμή τιμόνι
καί στά παλιά μηχανουργεῖα.

Μάνος 'Ελευθερίου

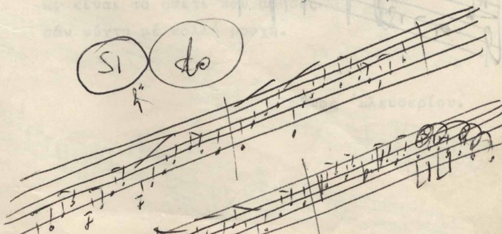

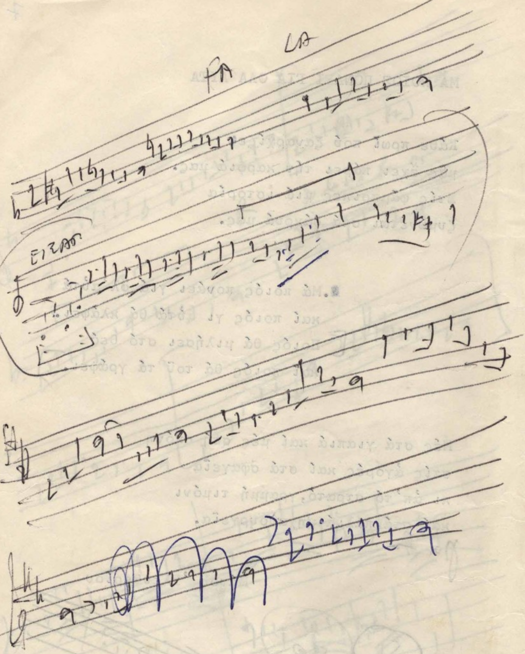
FA
LA

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΜΙΚΡΟ

Τό σπίτι μου εἶναι μικρό
καί δέν χωράει ἡ ἀγάπη μου.
πές μου ποῦ θἄρθω νά σέ βρῶ.

Τό σπίτι μένει σκοτεινό
κι ἔχει τή νύχτα μοῖρα του
καί δέν χωράει τόν οὐρανό.

ΡΕΦΡΑΙΝ Ζωή μικρή, ζωή πικρή
πληγή μέ τό μαχαῖρι,
φτώχεια, φαρμάκι, δάκρυα,
χειμώνα καλοκαῖρι.

Τά παραθύρια εἶναι φωλιές
γιά τά πουλιά τῆς ἄνοιξης
καί γιά τίς ἄδειες ἀγκαλιές.

Κι εἶν 'ἡ καρδιά μου μοναχή
κι εἶναι τό σπίτι πού ἄφησες
σάν νύχτα μέ πολλή ρροχή.

Μάνος Ἐλευθερίου.

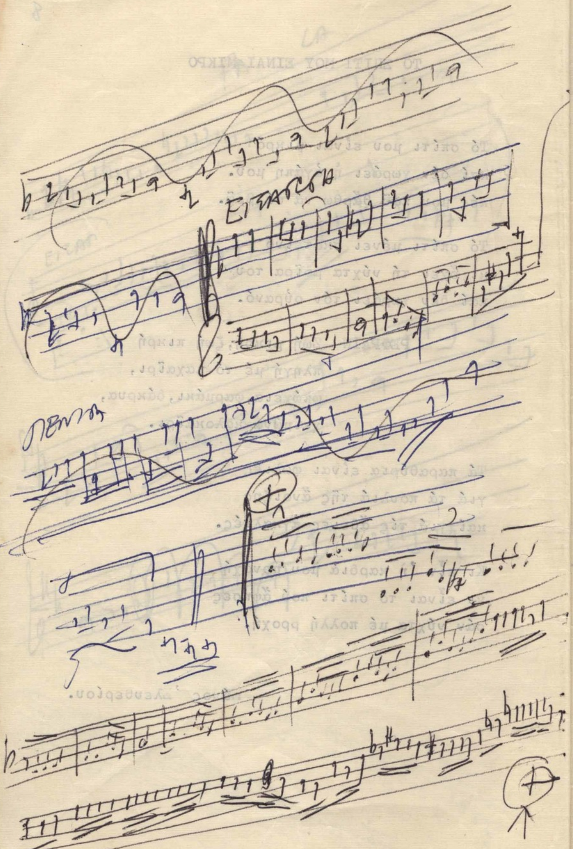

Βραχας
20.IV.68

ΗΡΘΑΝ ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΝΩΡΙΣ

Ἦρθαν τά βάσανα νωρίς
κι οὔτε νά κλάψεις δέν μπορεῖς.
Πρωί σέ πνίγει ὁ καπνός
καί βράδυ ἡ πίκρα καθενός.

R
Φεύγουν οἱ μέρες κι ὁ καιρός
[κι ὁ οὐρανός] εἶναι μικρός
γιά νά χωρέσει τή φωτιά
[τό δάκρυ] καί τήν ξενητειά.

Μᾶς παίρνουν τό αἷμα καί τό φῶς
μά τήν καρδιά νά ξέρεις, πώς
ὅσο στό χῶμα τήν πατᾶς
ὕστερα πιό ψηλά πετᾶς.

Μάνος Ἐλευθερίου

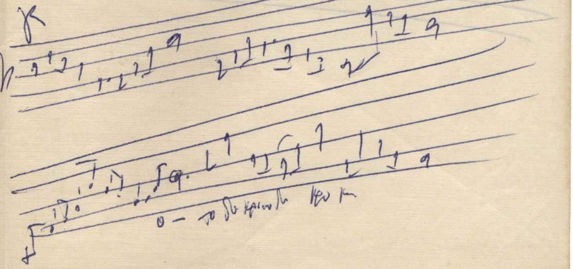

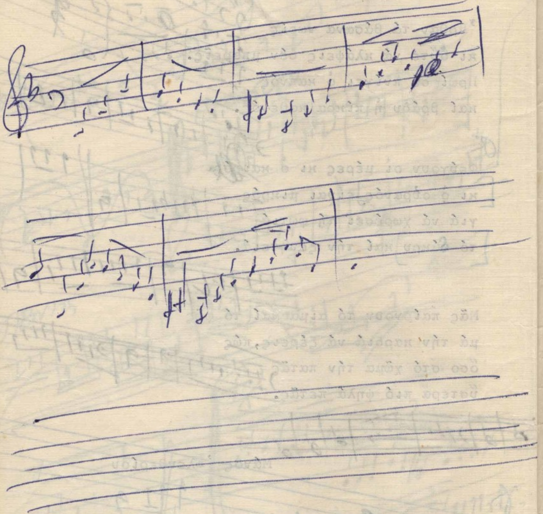

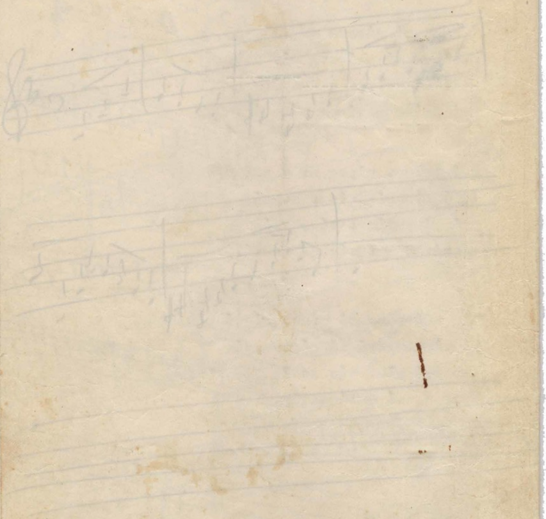

ἔξη λαϊκά τραγούδια
τοῦ μάνου ἐλευθερίου
γιά τήν Μάνα
καί
γιά τούς φίλους

φφ. 1-10

Μέσα σέ κῆπο κάθησα

Μέσα σέ κῆπο κάθησα
καί σ'ἕνα περιβόλι.
Μιά Κυριακή ἀπόγεμα
μιά Κυριακή καί σκόλη.

Τούς φίλους μου συνάντησα
καί πήγαμε σεργιάνι.
Στῆς Τερψιθέας τά στενά
καί στό Πασαλιμάνι.

Τώρα ὁ κῆπος χάθηκε
κι οἱ φίλοι στό περβόλι.
Καί τό σεργιάνι στ'ὄνειρο,
μοῦρχεται κάθε σκόλη.

μάνος ἐλευθερίου

Μέσα σέ κῆπο κάθησα

Μέσα σέ κῆπο κάθησα
καί σ'ἕνα περιβόλι.
Μιά Κυριακή ἀπόγεμα
μιά Κυριακή καί σκόλη.

Τούς φίλους μου συνάντησα
καί πήγαμε σεργιάνι.
Στῆς Τερψιθέας τά στενά
καί στό Πασαλιμάνι.

Τώρα ὁ κῆπος χάθηκε
κι οἱ φίλοι στό περβόλι.
Καί τό σεργιάνι στ'ὄνειρο,
μούρχεται κάθε σκόλη.

μάνος ἐλευθερίου

Μάνα, τό μάννα τ'ούρανοῦ

Μάνα, τό μάννα τ'οὐρανοῦ
δέντρο τοῦ παραδείσου,
στή ρίζα τοῦ ψηλοῦ βουνοῦ
φύτεψα τήν εὐχή σου.

Κι ἀπ'τήν εὐχή πού φύτεψα
βγῆκε στό φῶς μιά βρύση
κι ἀπ'τά σκοτάδια γύρισε
πουλί νά κελαηδήσει.

Μάνα, τό μάννα τ'οὐρανοῦ
κι ὄνειρο πού δέν σ'ἔχει,
στεῖλε μου πάλι μιάν εὐχή
ὁ πόνος μου ν'ἀντέχει.

μάνος ἐλευθερίου

Τοῦ Χάρου ἡ μάνα

Τοῦ Χάρου ἡ μάνα κάθησε
σέ δρόμο κι ἀνηφόρι
κι ἀπ' τόν πολύ ἀναστεναγμό
πῆραν τά σπίτια μαρασμό,
τά δέντρα ξεροβόρι.

Στέλνει γραφή στήν Παναγιά
καί στόν μονογεννή της,
τρακόσοι πᾶνε συνοδειά
καί χίλιοι ἐκράτουν τά σπαθιά
πού εἶχαν οἱ λογισμοί της.

Μά ἡ Παναγιά κεντάει πουλιά
σέ μαρμαρένια βρύση
κι ὁ γιός της τῆς χαμογελᾶ.
Τοῦ Χάρου ἡ μάνα δέν μιλᾶ,
δέν θά ξαναμιλήσει.

μ.ελ.

Τοῦ Χάρου ἡ μάνα

Τοῦ Χάρου ἡ μάνα κάθηται
σέ θρόνο κι ἀνηφόρι
κι ἀπ'τόν πολύ ἀναστεναγμό
πῆραν τά φύλλα μαρασμό,
τά δέντρα ξεροβόρι.

Στέλνει γραφή στήν Παναγιά
καί στόν μονογενή της,
τριακόσοι πάνε συνοδειά
καί χίλιοι ἐκράτουν τά σπαθιά
πού εἶχαν οἱ λογισμοί της.

Μά ἡ Παναγιά κεντάει πουλιά
σέ μαρμαρένια βρύση
κι ὁ γιός της τῆς χαμογελᾶ.
Τοῦ Χάρου ἡ μάνα δέν μιλᾶ,
δέν θά ξαναμιλήσει.

μ.ελ.

~~'Απ'ὅπου νάσαι καί θαρθεῖς...~~

Σέ λένε μάνα τοῦ Χριστοῦ
σέ λέω κι 'Αγιά Βαρβάρα
κλειδί τοῦ κάστρου τοῦ κλειστοῦ
στῆς μάχης τήν ἀντάρα.

'Απ'ὅπου νάσαι καί θαρθεῖς
καί γλῶσσα ὅποια μιλήσεις
μ'ὅσους ἀνθρώπους κι ἄν βρεθεῖς
πίσω δέν θά γυρίσεις.

Σέ λένε μάνα τοῦ ληστή
καί μάνα τοῦ Πιλάτου
μά ἐσύ κρυφά μιλᾶς καί κλαῖς
τίς ὧρες τοῦ θανάτου.

μ.ελ.

'Απ' ὅπου νάσαι καί θαρθείς...

Σέ λένε μάνα τοῦ Χριστοῦ
σέ λέω κι 'Αγιά Βαρβάρα
κελλί τοῦ κάστρου τοῦ κλειστοῦ
στῆς μάχης τήν ἀντάρα.

'Απ' ὅπου νάσαι καί θαρθείς
καί γλῶσσα ὅποια μιλήσεις
κ' ὅσους ἀνθρώπους κι ἄν βρεθεῖς
πίσω δέν θά γυρίσεις.
Σέ λένε μάνα τοῦ ληστή
καί μάνα τοῦ Πιλάτου
μά ἐσύ κρυφά μιλᾶς καί κλαῖς
τίς ὧρες τοῦ θανάτου.

μ.ελ.

~~Προσευχή~~

Γλυκοφιλοῦσα Παναγιά
μάνα μου κι Ὁδηγήτρα μου
κι ἐγώ στά στήθη ἔχω καρδιά
πού λιώνει ἀπ' τήν πίκρα μου.

Γιατί ἦσουν μάνα μιά φορά
καί ξέρεις τά ραγίσματα
πού ἔχει ὁ πόνος κι ἡ χαρά
καί τοῦ καιροῦ τά πείσματα...

...Γιατί ἦσουν μάνα καί πονᾶς
φέρε τό παληκάρι μου
στήν ξενητειά πού τό γυρνᾶς
τό σκοτεινό φεγγάρι μου.

μ.ελ.

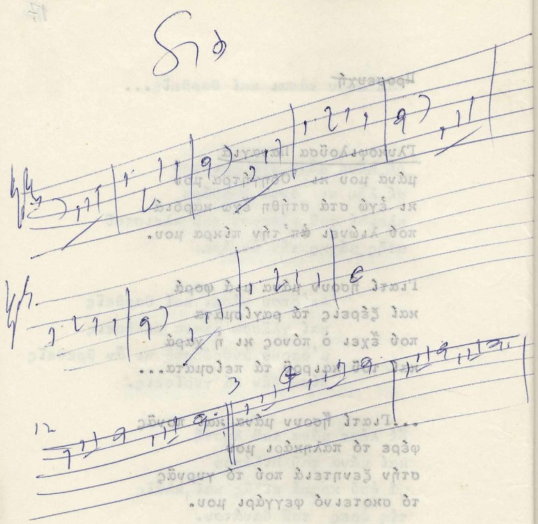

Ἠσουν μπαξές

Ἔχει ὁ καιρός γυρίσματα
κι ὁ κόσμος καρδιοχτύπια
κι ἀπ'τά πολλά δέν μείνανε
φαρμάκια πού δέν ἦπια.

1 Ἤσουν μπαξές κι ἐρήμωσε
2 κι ἦσουν πουλί στά δέντρα
3 κι ὁ πόνος μέσα στήν καρδιά
4 μοὔγινε μαύρη πέτρα.

Τά λόγια σου ἦταν βάλσαμο
μά τώρα εἶσαι στά ξένα
καί ἡ ζωή ἀγρίεψε
κι ἀγρίεψε κι ἐμένα.

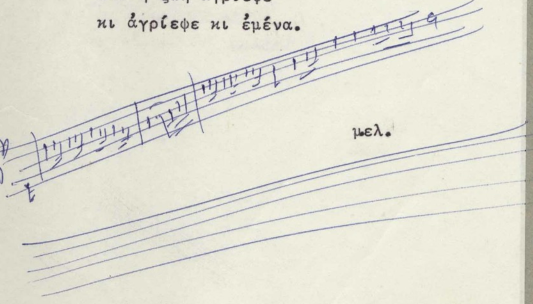

μελ.

21

στό παζάρι του φονιά

δέκα μπαλλάντες
τοῦ μάνου ἐλευθερίου

Τραγούδια από τη Ζάτουνα

φφ 1-13

ΤΡΙΑ ΠΟΤΑΜΙΑ

Τρία ποτάμια τρεῖς φορές πέρασαν τήν καρδιά μου
καί κλέφανε τά [illegible] καί πήραν τή χαρά μου.

Τό ἕνα ποτάμι ἦταν θολό καί τ' ἄλλο [illegible]
τό τρίτο ἔσερνε καημούς καί δάκρυ μαυρ[illegible].

Πῆγα κι ἐγώ νά πιῶ νερό, πῆγα νά ξεδιψάσω
τρία γεφύρια κάτησα καί τρία νά περάσω.

Τό ἕνα μοῦ πῆρε τήν καρδιά καί τ' ἄλλο τή φωνή μου
στό τρίτο πού ἤσουνα μ' ἐσύ, ἔχασα τή ζωή μου.

μάνος ἐλευθερίου

Zaouma
15 Novembre
1968

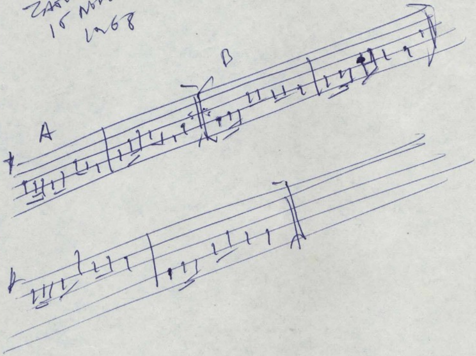

ΤΡΙΑ ΠΟΤΑΜΙΑ

Α

Τρία ποτάμια, τρεῖς φορές πέρασαν τήν καρδιά μου
καί κλέφανε τά νειάτα μου καί πῆραν τή χαρά μου.

Β

Τό ἕνα ποτάμι ἤταν θολό καί τ'ἄλλο ἀγριεμένο
τό τρίτο ἔσερνε καημούς καί δάκρυ μαυρισμένο.

Α

Πῆγα κι ἐγώ νά πιῶ νερό, πῆγα νά ξεδιψάσω
τρία γεφύρια πάτησα καί τρία νά περάσω.

Β

Τό ἕνα μοῦ πῆρε τήν καρδιά καί τ'ἄλλο τή φωνή μου
στό τρίτο πού ἤσουνα ~~κι~~ ἐσύ, ἔχασα τή ζωή μου.

μάνος ἐλευθερίου

ΤΡΙΑ ΠΟΤΑΜΙΑ

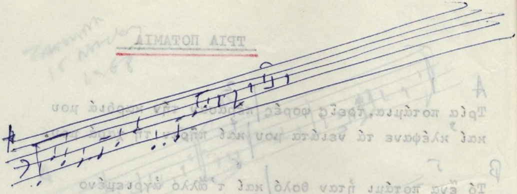

Τρία ποτάμια, τρεῖς φορές περάσαν τὴν καρδιά μου
καὶ κλέψανε τὰ νειάτα μου καὶ πήρανε τὴ χαρά μου.

Τὸ ἕνα ποτάμι ἦταν θολό καὶ τ᾿ ἄλλο ἀγριεμένο
τὸ τρίτο ἔσερνε καημούς καὶ δάκρυ μαυρισμένο.

Πῆγα κι ἐγὼ νὰ πιῶ νερό, πῆγα νὰ ξεδιψάσω
τρία γεφύρια πάτησα καὶ τρία νὰ περάσω.

Τὸ ἕνα μοῦ πῆρε τὴν καρδιά καὶ τ᾿ ἄλλο τὴ φωνή μου
στὸ τρίτο ποὺ ἤσουνα κι ἐσύ, ἔχασα τὴ ζωή μου.

μάνος ἐλευθερίου

Η ΕΠΙΚΗΡΥΞΗ

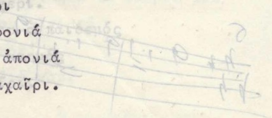

Στίς ἐρημιές καί στά στενά
μοῦ στήσανε καρτέρι
καί μ'ἐπικήρυξαν φονιά
ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἀπονιά
κι ὅσοι κρατοῦν μαχαῖρι.

Στούς δρόμους καί στίς ἀγορές
γράφανε τ'ὄνομά μου.
Σέ πανηγύρια καί χαρές
στόν ὕπνο μου ἐφτά φορές
μούσφαξες τήν καρδιά μου.

Σοῦ στέλνω ἀπ'τό βασιλικό
τή ρίζα νά μυρίζεις
μέ τό παλιό μου μυστικό.
Κι ἀπ'τ'ἄδικο κι ἀπ'τό κακό
ποτέ σου μήν ἀγγίζεις.

μάνος ἐλευθερίου

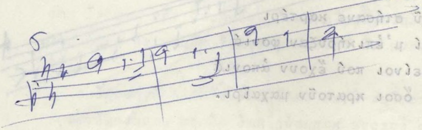

Ο ΧΡΗΣΜΟΣ

Λάθος μοῦ δόθηκε χρησμός
καί σ'ἅπλωσα τό χέρι.
Κι ὅλου τοῦ κόσμου ὁ παιδεμός
φύτρωσε κι ἔγινε καημός
κι ἄνθισε καλοκαῖρι.

Πάνω στή μαύρη σου στολή
στό μαῦρο τ'ἄλογό σου
μαῦρο σοῦ κέντησα πουλί
καί κόκκινη ἀνατολή
στό δάκρυ τό δικό σου.

Πῆρε τή νύχτα ὁ χαμός
καί τ'ὄνειρο μαχαίρια.
Ψεύτικος ἦταν ὁ χρησμός
πώς θά γυρίσει ὁ ποταμός
μέ δέκα περιστέρια.

μάνος ἐλευθερίου

ΣΤΟ ΠΑΖΑΡΙ ΤΟΥ ΦΟΝΙΑ

Στό παζάρι τοῦ ληστῆ,πούλησα τά δάκρυά μου
κι ἤβρα τήν πόρτα σου κλειστή.
'Αγάπη,ἀγάπη,ἀγάπη μου,
πούλησα καί τήν καρδιά μου.

Στό παζάρι τοῦ φονιά,σ'ἔφεραν σάν περιστέρι,
σάββατο βράδυ στίς ἐννιά.
Καί πούλησα τά μάτια μου
κι ἀγόρασα μαχαῖρι.

Στό παζάρι τῆς αὐγῆς,πούλησα καί τή φωνή μου,
πῆρανε καί τό αἷμα μου,
ἀγάπη,ἀγάπη,ἀγάπη μου,
πέτρα τῆς ὑπομονῆς μου.

Στά παζάρια ὅλης τῆς γῆς,παῖξαν ζάρια τή χαρά μου
κι ἀγάπη μου σ'ἀγόρασα,
μ'ἁλυσσίδες καί πληγές
καί καρφιά στόν ἔρωτά μου.

μάνος ἐλευθερίου

'Απομόνωση

'Ο ΑΝΕΜΟΣ γέννησε τὴ νύχτα καὶ τὸ πέλαγος
κι ἔγινε θάλασσα καὶ γνώρισε ἡ θάλασσα τὸ βάθος της
κι ἡ νύχτα γέννησε τὰ δέντρα καὶ τὴ χλόη
κι ἔγινε οὐρανὸς καὶ πουλιὰ τ' οὐρανοῦ καὶ πανσέληνος
κι ἔγινε φῶς καὶ γνώρισε τὸ φῶς τὴ λάμψη του,
ἡμέρες δύο.
'Ο ἄνεμος γέννησε τὴν πίκρα καὶ τὴν μουσικὴ
κι ἔγινε δάκρυ καὶ γνώρισε τὸ δάκρυ τὰ μάτια μας
κι ἡ πίκρα γέννησε τὶς ἐποχὲς καὶ τὰ πουλιὰ
καὶ γέμισαν τὰ ὄρη ἄγρια ζῶα, ἑρπετὰ καὶ χρώματα
κι ἔγινε δρόμος καὶ γνώρισαν οἱ δρόμοι τὴ μοῖρα τους,
ἡμέρες δύο.
'Ο ἄνεμος γέννησε τὴν πέτρα καὶ τὸ σίδερο
κι ἔγινε Ἄντρας καὶ γνώρισε ὁ ἄντρας τὴ δύναμή του
κι ἡ πέτρα γέννησε τὴ λάσπη καὶ τὸ μόχθο
κι ἔγινε μαχαῖρι καὶ καρφιὰ καὶ σύννεφο
κι ἔγινε Γυναῖκα καὶ γνώρισε ἡ Γυναῖκα τὴ μοναξιά της
καὶ γέννησε ἡ μοναξιὰ τὸν καημὸ καὶ τὴ λύπη μου,
ἡμέρες καὶ γενεὲς δεκατέσσερις.

Ο ΛΟΓΟΣ Ο ΣΤΕΡΝΟΣ

Τ'άγιάζι μοῦ τρυπάει τά μάτια
θάναι δέ θάναι τέσσερις πρωί.
Καρφώνουν οἱ φονιάδες τήν αὐγή,
μά ποιός μιλάει γιά δάκρυα.

Ὁ λόγος ὁ στερνός θάναι πουλί νεκρό στό χῶμα,
θάναι ἡ φωνή μας τραῖνο πού ἔχει φύγει -
τίς ὧρες πού ξυπνοῦν οἱ τραυματίες δίχως μάτια
κι εἶναι τά ὅπλα πιό τυφλά στά χαρακώματα,
νά ξέρεις,
" ἐγώ ὁδηγῶ μέσ' στή θλιμμένη χώρα " .

μάνος ἐλευθερίου

ΠΗΡΑ ΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΛΗΣΤΗ

Πῆρα τούς δρόμους τοῦ ληστή
νά δῶ ποιά πόρτα εἶναι κλειστή
κι ἄλλη ζωή ν'ἀρχίσω.
Μά πέρασα τόν ποταμό
πού ἔχει ἡ χαρά τό γυρισμό
γεφύρι νά πατήσω.

Βρῆκα χαμένο τόν καιρό
καί νάχεις τ'ἄστρο τό πικρό
στά μάτια καρφωμένο.
Σπίτι δέ βρῆκα,μήτε βιό,
παρά μονάχα ἕνα θεό
κι ἐκεῖνον σταυρωμένο.

Κι ἦρθα στούς δρόμους πού περνοῦν
ὅσοι μονάχοι τους πονοῦν
καί τραγουδοῦν μονάχοι.
Μά ξέχασα τό γυρισμό,
γιατί δέν βρῆκα ποταμό --
καί τράβηξα στή μάχη.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΘΑΡΘΟΥΝ

Αὐτοί πού θἄρθουν μιά βραδυά
νά βροῦν τά δάκρυά μας
πληγές θά βροῦνε καί καπνό
καί στάχτη τή χαρά μας.

Κι ἄν θά μοῦ πάρουν τή φωνή
θ'ἀφήσω τόν καημό μου
κι ἄν γίνει ξένος ὁ καημός
θ'ἀφήσω τ'ὄνειρό μου.

Κι ἄν πάρουν καί τά χρόνια μου
στό αἷμα μου θά μείνουν.
Κι ἄν γίνει τό αἷμα μου νερό
πουλάκια θά τό πίνουν.

μάνος ἐλευθερίου

ΗΡΘΑΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΕ ΤΑ ΜΑΥΡΑ

Τόν ἕνα τόνε πῆρε ὁ Νόμος
κι ἔγινε σύννεφο,καπνός.
Τόν ἄλλο τόνε πῆρε ὁ δρόμος
κι ἔγινε ἡ πίκρα καθενός.

Ἦρθαν οἱ ἄνθρωποι μέ τά μαῦρα
πού ἔχουν σκοτάδι στά μαλλιά τους
κι αὐτοί πού ἔχουν βροχή στά χέρια
καί κεραυνό στό κοίταγμά τους.

Ψάχνουν στά δέντρα καί στό χῶμα
κι ὕστερα ψάχνουν στήν καρδιά μου
μά βρίσκουν τήν πληγή του ἀκόμα
στά μάτια καί στά δάκρυά μου.

Καί πῆραν τά ὄνειρά μας Νόμοι
καί τά τραγούδια μας καπνός.
Καί πῆραν τή ζωή μας δρόμοι
καί τήν ἀγάπη καθενός.

μά [illegible] σ' τ' πληγή
μα βρίσκουν τή βαθειά πληγή του

μάνος ἐλευθερίου

Μάνος Ἐλευθερίου

14ά ν ΟΣΕ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

ΘΗΤΕΙΑ

+

44-1-16

ΜΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

ΘΗΤΕΙΑ

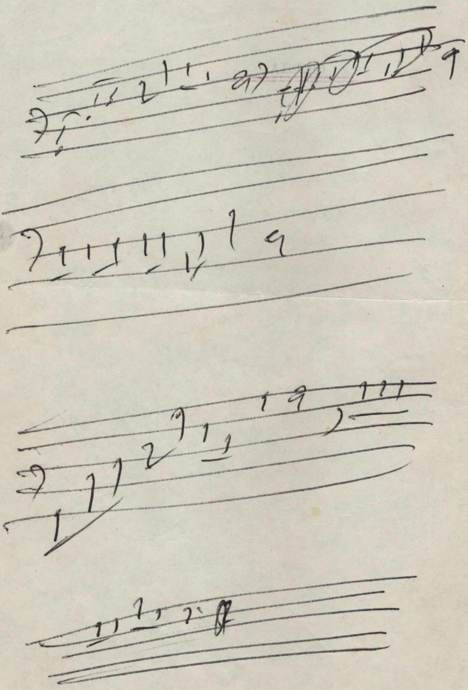

ΘΗΤΕΙΑ Ι

Τό τραῖνο φεύγει στίς ὀχτώ
ταξίδι γιά τήν Κατερίνη.
Νοέμβρης μῆνας δέν θά μείνει
(νά μήν θυμᾶσαι στίς ὀχτώ)
τό τραῖνο γιά τήν Κατερίνη.

Σέ βρῆκα πάλι ξαφνικά
νά πίνεις οὖζο στοῦ Λευτέρη.
Νύχτα δέν θἄρθει σ'ἄλλα μέρη
(νἄχεις δικά σου μυστικά)
καί νά θυμᾶσαι ποιός τά ξέρει.

Τό τραῖνο φεύγει στίς ὀχτώ
μά ἐσύ μονάχος ἔχεις μείνει.
Σκοπιά φυλᾶς στήν Κατερίνη
(μέσ'στήν ὁμίχλη πέντε-ὀχτώ)
μαχαῖρι στήν καρδιά σου ἐγίνη.

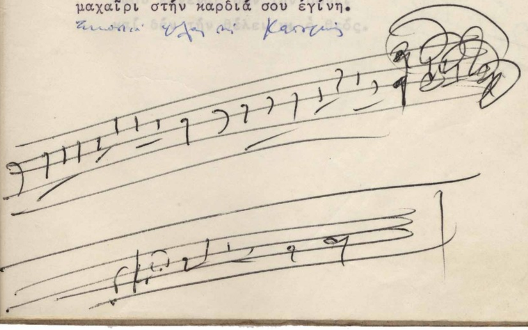

ΘΗΤΕΙΑ 2

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Παρέα μέ τήν 'Αντιγόνη
πού ήταν Μαρία μιά φορά
ή νύχτα ετούτη δέν τελειώνει.
Ή νύχτα ετούτη σέ πληγώνει
γιά ν'αγοράσεις τή χαρά.

Βροχή,αγέρας καί χαλάζι
σοῦ παίρνουν πίσω τή φωνή.
Κοκκάλιασες μέσα στ'αγιάζι
κι ή 'Αντιγόνη σοῦ φωνάζει
πώς είν'γιά όλα ικανή.

...Θυμήσου την τήν'Αντιγόνη
τώρα πού πέρασε ὁ καιρός.
Τώρα ἡ σειρά της νά ~~[illegible]~~ πληρώνει
ἀφοῦ κανένας δέν τήν σώνει
καί δέν τήν θέλει κι ὁ θεός.

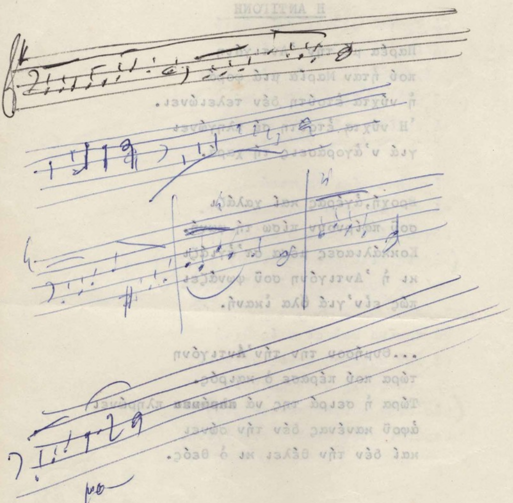

ΣΟΥ ΓΡΑΦΩ ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Σοῦ γράφω πρώτη τοῦ Δεκέμβρη
κι εἶναι μεσάνυχτα βαθειά.
(Τώρα κοιμοῦνται) τά παιδιά
μ'ἕνα καημό πού νά μήν σ'εὕρει.

Σέ λίγο ἀρχίζουν μεταθέσεις
κι ἴσως μέ φέρουν πρός τά κεῖ.
Τό Σάβατο ἤ τήν Κυριακή
θἄχω καινούριες ὑποσχέσεις.

Μιά κάρτα στέλνω στήν παρέα
τή λίμνη τοῦ ἀλῆ-πασᾶ.
'Εδῶ σάν πιάνει νά φυσᾶ
θυμίζει Μάρτη στόν Περαία.

Ὁ ἕνας πῆγε Μυτιλήνη
κι ἄλλοι δυό-τρεῖς γιά τό Κιλκίς.
Ἀπ'τήν παρέα μου ἔχει μείνει
μονάχα ὁ Πέτρος ὁ Κιρκῆς
κι ὁ Σταῦρος ἀπ'τήν Σαντορίνη.

Τώρα τά πράγματα ἔχουν σφίξει
μέ τόν καινούριο διοικητή.
Κι ἄν πεῖς γιά δίωρη οὔτε νύξη,
σκέπτομαι τήν "κανονική"
μονάχα ὁ καιρός ν'ἀνοίξει.

Γιάννενα, Βέροια καί Σμύρνη
Πρέβεζα καί Κομοτηνή,
μέσ'στήν καρδιά μου δέν θά μείνει
παρά μιά νύχτα σκοτεινή
κι ὅ,τι τῆς παίρνω θά μοῦ δίνει.

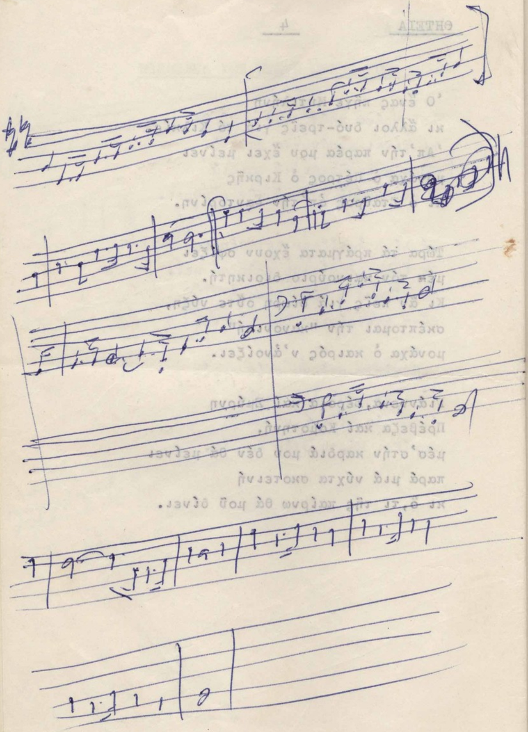

ΘΗΤΕΙΑ 5

'Εδῶ δέν εἶναι τό Πασαλιμάνι
μήτε χαρά γιά ν'ἀκουστεῖ.
Σάν μιά φωνή ὁ κόσμος σου μέ φτάνει
ἀπό παλιά κι ἀξέχαστη γιορτή.

Μοῦ λές πώς πέρασε ὁ καιρός
κι ὅλο πώς ἔχει ὁ θεός.
Πώς ἔχει καί δέν μᾶς ξεχνάει
τήν κάθε πρώτη τοῦ μηνός.

'Εδῶ δέν ἔχει πόρτα νά χτυπήσεις
μήτε κορίτσια νά μιλᾶς.
Κι ὁ δρόμος πού σέ λίγο θά γνωρίσεις
θέλει κι αὐτός νά τόν παρακαλᾶς.

23. IV. 67
Βραχάτι

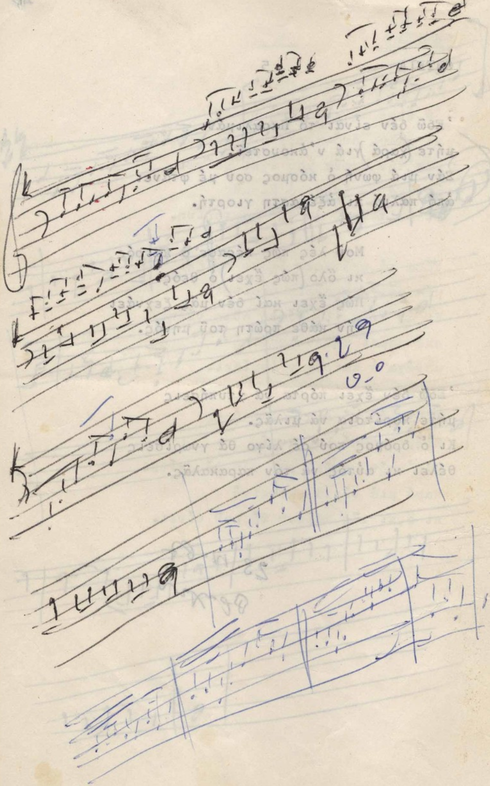

Σου Γιώργος
(A) 41

6

ΘΗΑ - ΘΗΤΕΙΑ

Έχει ἡ ἀγάπη τόν καημό
κι ἡ ξενητειά τόν δρόμο.
Ὁ στρατιώτης τ'ὅπλο του
κι ὁ δικαστής τό Νόμο.

Μά ἐγώ εἶμαι ξένος πού περνᾶ
γι αὐτούς πού μέ ξεχάσανε. ~~ooo~~
Κι αὐτοί πού μέ δικάσανε ὄoo
πίνουν τό αἷμα μου ξανά.

Όπου ἔχει μαύρη τήν ψυχή
ἔχει καί τό μαχαῖρι.
Κι ὅπου τό φίδι καρτερεῖ
ἐκεῖ ναι περιστέρι.

15.IV.68
Θραχα

7

Σεπτέμβρη τοῦ ἑξῆντα δύο
σέ βρῆκα στήν Κομοτηνή.
'Εσύ ἀπ'τήν 'Αγιά-Βαρβάρα
κι ἐγώ ἀπ'τήν Καμσαριανή.

Μετά τό οὖζο καί τή μπῦρα,
τό ρίξαμε στήν τσικουδιά.
'Εσύ γιά τή δική σου μοῖρα
κι ἐγώ γι αὐτή τήν ξενητειά.

Σεπτέμβρη τοῦ ἑξῆντα ἕξη
σέ βρῆκα στήν ὁδό 'Αθηνᾶς.
Κι ἔμαθα σ'εἶχανε διαλέξει
στή Γερμανία νά πονᾶς.

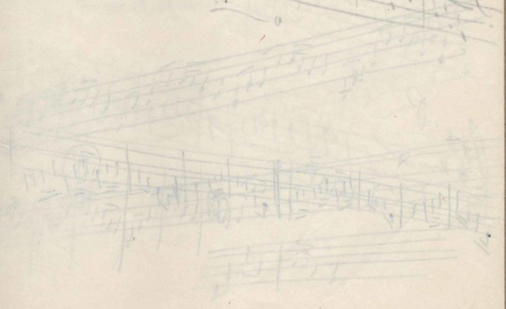

22. IV. 68
Φραχάνα

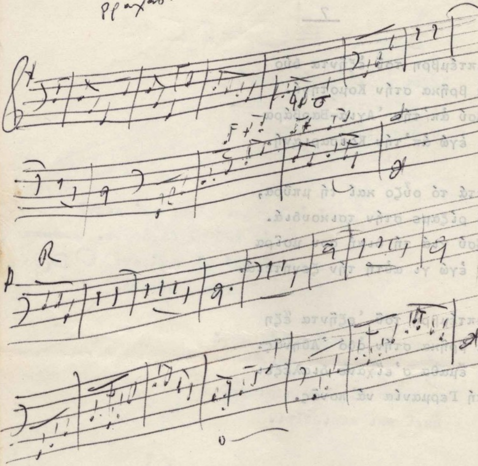

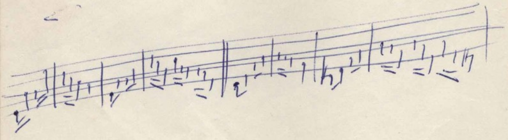

ΘΗΤΕΙΑ 8

Τόν πρῶτο χρόνο φάμπρικα
τόν ἄλλον στά φυχεῖα.
Χωρίς νά θέλω βρέθηκα
(μέσ'στά μηχα)νουργεῖα.

R Μά τό φωμί μου εἶναι γλυκό
καί τό κρασί ζαλίζει
τώρα πού ἔμαθα κι ἐγώ
ἡ ρόδα πῶς γυρίζει.

Τήν πρώτη μέρα γέλασες
τήν ἄλλη μοῦ μιλοῦσες.
Χωρίς νά ξέρω ἔπαιρνα
τό δρόμο πού γυρνοῦσες.

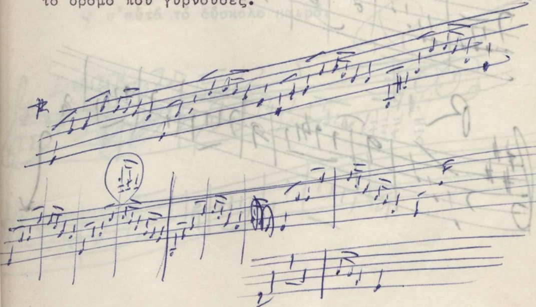

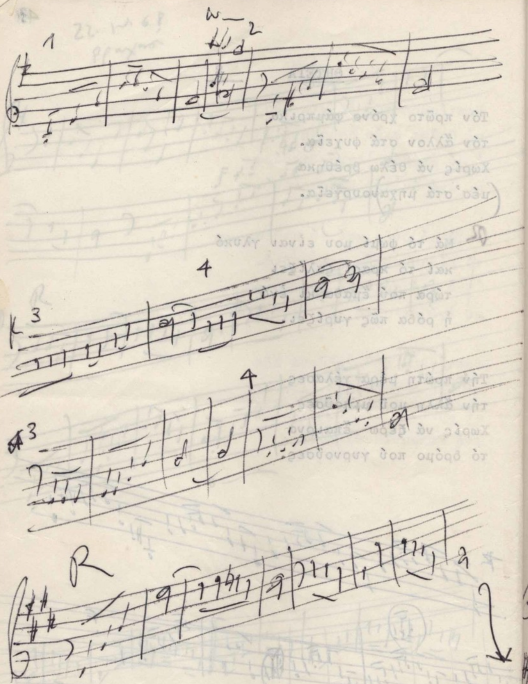

22-1-V-68

9

Σ'αὐτό τό δύσκολο καιρό — O O O
μπερδεύτηκα γιά νά σέ βρῶ.
Χωρίς καμιά παρηγοριά
καί μέ μιά ἄρρωστη καρδιά.

Πέρασα δρόμους καί στενά.
R μά ἦταν τά σπίτια σκοτεινά.
Φαρμάκι τό φωμί πικρό
ποὔτρωγα μέχρι νά σέ βρῶ.

1 Ἔχασα τή μισή ζωή
2 κι εἶν'ἡ ψυχή μου μιά πληγή
3 πού πρέπει νά σέ ξαναβρῶ
4 σ'αὐτό τό δύσκολο καιρό.

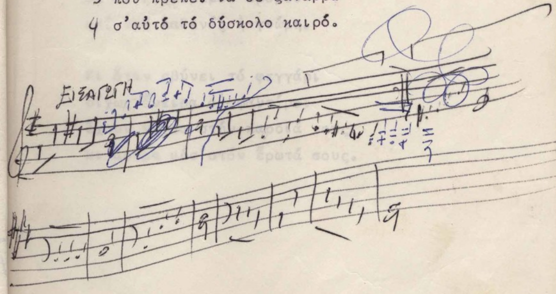

ΙΟ

ΟΙ ΦΑΝΤΑΡΟΙ

Όταν βγαίνει τό φεγγάρι
βγαίνουν πάντα κι οἱ φαντάροι
μέ γαρύφαλλο στό χέρι
καί κανένας δέν τούς ξέρει.

Στή μικρή τήν ἐπαρχία
ἡ δική τους ἱστορία
εἶναι γι ἄλλους πού γυρίζουν
καί γιά κείνους πού σφυρίζουν.

Μ'ἕνα γράμμα ξενυχτᾶνε
καί στά μάτια τους γυρνᾶνε
ὅλ'οἱ ξεχασμένοι δρόμοι
καί τοῦ καθενός ἡ γνώμη.

Κι ὅταν σβύνει τό φεγγάρι
δίχως ὄνειρα οἱ φαντάροι
ἔχουν νύχτα στήν καρδιά τους
κι ἄστρα μέσ'στόν ἔρωτά τους.

ΘΗΤΕΙΑ 10

ΟΙ ΦΑΝΤΑΡΟΙ

Ὅταν βγαίνει τό φεγγάρι
βγαίνουν πάντα κι οἱ φαντάροι
μέ γαρύφαλλο στό χέρι
καί κανένας δέν τούς ζέρει.

Στή μικρή τήν ἐπαρχία
ἡ ὀκνή τους ἱστορία
εἶναι γι ἄλλους ποῦ γυρίζουν
καί γιά κείνους ποῦ σφυρίζουν.

Μ'ἕνα γράμμα ζενυχτᾶνε
καί στά μάτια τους γυρνᾶνε
ὅλ'οἱ ζεχασμένοι δρόμοι
καί τοῦ καθενός ἡ γνώμη.

Κι ὅταν σβύνει τό φεγγάρι
δίχως ὄνειρα οἱ φαντάροι
ἔχουν νύχτα στήν καρδιά τους
κι ἄσπρα μέσ'στόν ἔρωτά τους.

ΘΗΤΕΙΑ II

Τό παλιό μας τό τραγοῦδι πάλι,
πάλι θἄρθω νά στό πῶ.
Μήν γελᾶς
καί μήν κουνᾶς ἄλλο τό κεφάλι-
μέσ'στά γράμματα δέν βρίσκεις τόν σκοπό.

Κι αὐτό τό γράμμα πάλι θά ξεχάσεις
μέ τή φωτιά σάν ζεσταθεῖς.
Είναι μονότονες οἱ διαβιβάσεις
ὅταν τό μήνυμα σέ λίγο θά διαβάσεις
καί τ'ἀκούει πιά κανείς.

Βασική σύνθεσις ὀρχήστρας

1. Πιάνο
2 Μπουζούκια
1 Κιθάρα-μπάσσο
1 Ντράμς.

Δυνατόν νά προστεθοῦν ὄργανα ἐπί προτιμήσεως τοῦ ἐνορχηστρωτοῦ.—

Φωτογραφία.—
Πιανίστας.— Νεαρά -ἀσχημος

49

1

50

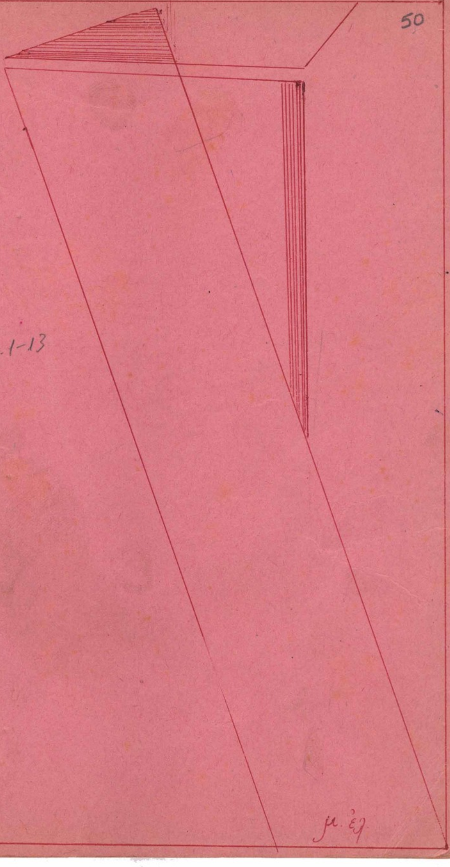

φφ. 1-13

μ. ἐλ

ΝΥΧΤΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Δέν εἶσαι σύ τό αἷμα τῆς φωτιᾶς
ἐσύ πού ἀνοίγεις τήν πληγή
μέ τό μαχαῖρι τήν αὐγή.
Ὁ Ποιητής
εἶναι παράθυρο ἀνοιχτό
στήν ἐξουσία τῶν καιρῶν
κι ἔχει τή μνήμη τῶν νεκρῶν.

Μιλάει τή γλῶσσα τοῦ θεοῦ
μέ τή φωνή τοῦ κεραυνοῦ
κι ἔχει τά μάτια του παντοῦ.

Δέν εἶσαι ~~αὐτός~~ σύ πού μέ κρατᾶ
μέ δυό μαχαίρια σταυρωτά
κι ἔχει στούς ὤμους του πουλιά.
Ὁ Ποιητής
φοράει τόν ἥλιο στά μαλλιά
κι ἀνήκει χώρια καθενός
-θάλασσα εἶναι κι οὐρανός.

μ.ἐλ.

ΑΝ ΕΙΝΑΙ ΝΥΧΤΑ ΤΟΥ ΦΟΝΙΑ

Κάποτε θᾶρθει ἕνα πρωΐ
κι ὁ μαῦρος καβαλλάρης
Κι ἄν εἶν' ὁ κουρνιαχτός πολύς
τό σύννεφο νά πάρεις.

Βάλε γαλάζια καί χρυσᾶ
καί ντύσου στό μετάξι
κι ἄν εἶναι ἥλιος θά ντραπεῖ
καί τό κακό θ' ἀλλάξει.

Μά ἄν εἶναι νύχτα τοῦ φονιά
καί νύχτα τοῦ Σαβάτου
σάν δαχτυλίδι τ' ὄνομα
δῶσε το τοῦ θανάτου.

μ.ἐλ.

ΣΤΟΥ ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΥ ΤΗΝ ΑΥΛΗ

Στοῦ πικραμένου τὴν αὐλή
βγαίνει ξερὸ χορτάρι.
Δὲν ἔχει δέντρο καὶ πουλί
τὸν πόνο του νὰ πάρει.

Μέσ' στὸ παλιὸ τὸ σπιτικὸ
ποὺ ἔχουν ὅλοι φύγει
ὁ θάνατος τὸ μυστικὸ
σιγὰ σιγὰ τυλίγει.

Κι αὐτὰ τάδάκρυα τὰ θολὰ
δὲν ξέρεις γιὰ ποῦ πᾶνε.
Γιὰ ὅσους θἄρθουν, ἢ γι αὐτοὺς
ποὺ πίσω δὲν γυρνᾶνε.

μ. ἐλ.

ΟΣΟΥΣ ΔΕΝ ΠΗΡΕ Η ΜΟΝΑΞΙΑ

Ὅσους δέν πῆρε ἡ μοναξιά
τούς ἔχει πάρει ὁ θάνατος
κι εἶχαν τά λόγια τους πουλιά
νά κελαηδοῦν στήν πόρτα μου.

Ὅσους δέν πῆρε ὁ ποταμός
τούς πρόδωσαν τά ὄνειρα.
Νύχτα τούς πῆρε καί καπνός
καί μᾶς φιλοῦν στόν ὕπνο μας.

μ.ἐλ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΙΣΣΑ

Πέρασαν τά χρόνια σάν τό σκοτεινό ποτάμι
πέρασες κι έσύ μέσα στή ζωή μου.
Τώρα πού κάθομαι νά λογαριάσω πόσοι χάθηκαν
πόσοι μᾶς ἄφησαν καί ποιοί σκορπίσανε
τώρα πού κάθε μέρα λιγοστεύουν ἐκεῖνοι
πού μᾶς πόνεσαν
ὅσοι μᾶς βρήκανε στή νύχτα τοῦ θανάτου
ἐγώ σέ ὀνομάζω καταφυγή μου-ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΙΣΣΑ.

μ.ἐλ.

\+

Μέσα στή μικρή καρδιά σου
πέρασε ὁ κουρνιαχτός.
Τώρα κρύψε τ'ὄνομά σου
κι εἶν'ὁ δρόμος ἀνοιχτός
μόνο μέσ'στά ὄνειρά σου.

Τώρα σέ φυλᾶνε σκύλοι
καί σέ καρτεροῦν ληστές
δέντρα γίναν ὄλ'οἱ φίλοι---
μπρός στίς πόρτες τίς κλειστές
ἄγρια χόρτα καί τριφύλλι.

μ.ἐλ.

6

ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ ΒΡΑΔΥΑ

ΕΙΧΕ τή στέγη τό σπίτι ἀπό πουλιά
τόν Αὔγουστο καί τά πουλιά τῆς νύχτας
θεμέλια τή θάλασσα καί τό νοτιά.

Τρεῖς νύχτες κάρφωναν, τρεῖς μέρες ἔχτιζαν
τήν τέταρτη βραδυά κάθησα στή μέση κι ἄναφα
τή λάμπα μου
τήν τέταρτη βραδυά, τέσσερα μαχαίρια, τέσσερα σπαθιά
μέσα στήν καρδιά μου.

αυτό μ' αρέσει πολύ, είναι κάτι καινούριο νομίζω·
[illegible] ήχος μπράβο!!!

μ. ἐλ.

7

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ

Μούπες ποιό εἶναι τ'ὄνομά σου
τόν τόπο πού ἔχεις γεννηθεῖ
γιά ποιόν φυλᾶς τά δάκρυά σου
κι ἔχει ἀπό σένα πιά χαθεῖ.

Μούπες γιά λόγια καί γι ἀνθρώπους
μά τέτοιαθάχεις ξαναπεῖ
κάθε φορά κάί σ'ἄλλους τόπους
χωρίς ἀγάπη καί ντροπή.
Μοῦ διάβασες ξανά Σεφέρη
τό ἴδιο πού ἔκανες καί χτές
μά ἐμένα ἡ καρδιά μου ξέρει
πώς δέμ μᾶς σώνουν ποιητές.

Μοῦ διάβασες καί τόν 'Ελύτη
κι ἀκούσαμε καί μουσική
Μούδειξες τό παλιό σου σπίτι
κι ὅ,τι κρυμμένο εἶχες ἐκεῖ. μ.ἐλ.

Μοῦ μίλησες μέ ξένες γλῶσσες
μά νά μέ πείσεις δέν μπορεῖς.
'Εγώ μεγάλωσα μέ τόσες
πληγές- ~~τού~~ συγχωρεῖς.

και να [illegible]

8 μ.ἐλ.

ΕΧΕΙΣ μάτια τό φεγγάρι
κι εἶναι ἡ νύχτα σπιτικό σου
μά ἀπ'αὐτά πού μοὔχεις πάρει
τίποτα δέν εἶν'δικό σου.

Ἔχεις δάκρυα τήν ἀγάπη
μέ φωτιά καί μέ μαχαῖρι
κι ἔχεις γιά κρασί φαρμάκι
καί τόν χωρισμό στό χέρι.

μ.ἐλ.

Τώρα θά γράφεις κι ἐσύ γιά νά μέ πείσεις
ὅσα θυμᾶσαι κι ὅ,τι ἄκουσες πικρό.
Μά οἱ ἄλλοι ἔχουν ἐφεδρεῖες ἀναμνήσεις
ἔχουν μαζύ τους τόν καιρό.

Κλᾶψε στά γόνατά μου τή ντροπή σου
θά σοῦ τρυπάω τό κεφάλι μέ καρφιά
θάναι τά χέρια μου σπαθιά στήν ὄρεξή σου
φίδια θά τρέχουν μέσ᾽στά μάτια τά κλειστά.

μ.ἐλ.

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ

Μέσ'στή φωτιά σέ βρῆκα σάν Μιχάλη
σέ λένε Φίλιππα,μά σέ φωνάζουν Θοδωρῆ.
Τή νύχτα ξαναγίνεσαι Γεράσιμος -- καί πάλι
ὅ,τι νά γίνει ἕνα ὄνομα μπορεῖ.

Ὁ Νικηφόρος,νύχτα καρφωμένη
στόν ἔρωτά σου καί στόν ὕπνο σου ξανά.
Ὅ,τι σοῦ πῶ γι ἀνθρώπους δέν σημαίνει,
δέν ξέρει τίποτα ὁ φόβος πού γυρνᾶ.

Μέσ'στή φωτιά σέ βρῆκα σάν τόν Γιάννη
Χριστόφορο κι 'Αργύρη σέ φωνάζουν τά παιδιά
πῆρε ὁ βορριάς μέ δάκρυα καράβια,μά δέν φτάνει
δέν φτάνει τίποτα ν'ἀγγίξει τήν καρδιά.

μ.'ελ.

11

[redacted]

[redacted]